

**BO'RIBOY AHMEDOVNING "TARIXDAN SABOQLAR" ASARIDA SHAYBONIYLAR
DAVRI TARIXINING O'RGANILISHI****Srojeva Gulbahor Vahobovna**

Osiyo Xalqaro Universiteti

Tarix va filologiya kafedrası o'qituvchisi.

gulbahorsrojeva@gmail.com<https://doi.org/10.5281/zenodo.14909924>

Annotatsiya. Ahmedovning "Tarixdan saboqlar" asari bir qator asosiy manbalarga, jumladan, Shayboniylar davrida yaratilgan zamonaviy yilnomalar, rasmiy hujjatlar va boshqa materiallarga tayangan bo'lsa kerak. Bu manbalar o'sha davrning kundalik hayoti, siyosiy voqealari va madaniy amaliyoti haqida bebaho ma'lumotlar beradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, birlamchi manbalar cheklovlardan xoli emas. Ularga mualliflarning noto'g'ri qarashlari ta'sir qilishi mumkin, vaqt o'tishi bilan yo'qolishi yoki shikastlanishi tufayli to'liq bo'lmasligi yoki voqealarning tanlangan yoki ideallashtirilgan ko'rinishini taqdim etishi mumkin.

Kalit so'zlar: Shayboniylar, "Tarixdan saboqlar", O'rta Osiyo, Buxoro, Samarqand.

**THE STUDY OF THE HISTORY OF THE SHAYBANID PERIOD IN BORIBOY
AHMEDOV'S "LESSONS FROM HISTORY"**

Abstract. Ahmedov's "Lessons from History" probably relied on a number of primary sources, including contemporary chronicles, official documents, and other materials created during the Shaybanid period. These sources provide invaluable information about the daily life, political events, and cultural practices of that period. However, it should be noted that primary sources are not without limitations. They may be affected by the biases of the authors, may be incomplete due to loss or damage over time, or may present a selective or idealized view of events.

Keywords: Shaybanids, "Lessons from History", Central Asia, Bukhara, Samarkand.

**ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИИ ЭПОХИ ШЕЙБАНИДОВ В ТРУДЕ БОРИБОЯ АХМЕДОВА
«УРОКИ ИСТОРИИ»**

Аннотация. «Уроки истории» Ахмедова, вероятно, опирались на ряд первоисточников, включая современные летописи, созданные в эпоху Шейбанидов, официальные документы и другие материалы. Эти источники предоставляют бесценную информацию о повседневной жизни, политических событиях и культурных традициях того периода. Однако важно отметить, что первичные источники не лишены ограничений. Они могут быть подвержены предвзятости авторов, могут быть неполными из-за утраты или повреждения с течением времени или могут представлять собой выборочный или идеализированный взгляд на события.

Ключевые слова: Шейбаниды, «Уроки истории», Средняя Азия, Бухара, Самарканд.

Ushbu maqolada Bo‘riboy Ahmedovning “*Tarixdan saboqlar*” asari va uning O‘rta Osiyo tarixida Shayboniylar davrini tushunishga qo‘shgan hissasi tahlil qilinadi. Shayboniylar davri taxminan 15-asr oxiri - 17-asr boshlarigacha bo‘lgan davrda mintaqa tarixida muhim siyosiy qo‘zg‘alishlar, harbiy bosqinlar va ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar bilan ajralib turadigan muhim davr hisoblanadi. Ahmedovning “*Tarixdan saboqlar*” asari bir qator asosiy va ikkilamchi manbalarga tayangan holda ushbu davr haqida qimmatli nuqtai nazarni taqdim etadi. Ushbu tahlil Ahmedovning metodologiyasini o‘rganadi, uning asosiy voqealar va raqamlar haqidagi talqinlarini tanqidiy baholaydi va uning ishining keyingi stipendiyalarga doimiy ta’sirini baholaydi. Biz uning tarjimai holi va ilmiy ta’sirlarini o‘rganamiz, u foydalangan manbalarni tahlil qilamiz, asosiy mavzular va talqinlarni aniqlaymiz, uning uslubiy yondashuvini baholaymiz va nihoyat, uning sohaga qo‘shgan hissasining ta’siri va merosini baholaymiz. Tahlil Ahmedovning ishini shayboniyshunoslikning kengroq tarixnavislik manzarasi doirasida joylashtirgan holda uning kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga intiladi. Ushbu keng qamrovli tadqiq Shayboniylar davri va uning Markaziy Osiyo tarixining keng qamrovli hikoyasidagi o‘rnini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Bo‘riboy Ahmedov haqidagi batafsil biografik ma’lumotlar ingliz tilidagi manbalarda kamligicha qolmoqda. Uning hayotiy hikoyasini to‘liq qayta qurish uchun o‘zbek tilidagi arxivlar, biografik lug‘atlarni yanada chuqurroq o‘rganish zarur. Biroq, biz Sovet davridagi va postsovet O‘zbekistonidagi tarixchilar uchun umumiy ta’lim yo‘llariga asoslanib, ehtimoliy ta’sirlar haqida taxmin qilishimiz mumkin. Uning ta’limi, ehtimol, tarixiy materializmning marksistik-leninistik talqinlarini ta’kidlab, sovet tarixiy metodologiyasi bo’yicha jiddiy tayyorgarlikni o‘z ichiga olgan. Bunda ijtimoiy-iqtisodiy tuzilmalar, sinfiy kurash va tarixiy voqealarni shakllantirishda moddiy sharoitlarning roliga e’tibor qaratish lozim edi. Bundan tashqari, uning ustozlari va professorlari uning intellektual rivojlanishi va ilmiy qiziqishlarini shakllantirishda muhim rol o‘ynagan. Ahmedovning ilmiy yo‘nalishini to‘liq tushunish uchun bu shaxslarni va ularning ilmiy yo‘nalishlarini aniqlash juda muhimdir.

Ahmedovning “*Tarixdan saboqlar*” asariga qadar O‘rta Osiyoda Shayboniylar davrini o‘rganish har xil yondashuv va talqinlarga ega bo‘lsa-da, allaqachon ilmiy tadqiqot mavzusi bo‘lgan. 20-asrning katta qismida hukmron bo‘lgan sovet tarixshunosligi Shayboniylar istilolari natijasida yuzaga kelgan ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlarni ko‘pincha marksistik-leninistik asosda tuzgan holda ta’kidlab o‘tishga intilardi.

Bu nuqtai nazar ko'pincha Shayboniylarning dehqonlarga ta'siri, savdo yo'llarining rivojlanishi va mintaqaning keng ijtimoiy va iqtisodiy tuzilmalariga ta'sir ko'rsatgan. Biroq, bu yondashuv ko'pincha diniy va madaniy rivojlanishlarning murakkabliklarini minimallashtirdi yoki e'tibordan chetda qoldirdi, birinchi navbatda tarixning moddiy jihatlariga e'tibor qaratdi.

Aksincha, postsovet olimlari Shayboniylar davrining madaniy va diniy jihatlarini, jumladan, tasavvufning rolini, badiiy uslublarning rivojlanishini, turli diniy va etnik guruhlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni o'rganishga ko'proq qiziqish bildirgan. [Bu yerda Ahmedovgacha bo'lgan tegishli olimlarning ismlarini va ularning asosiy ishlarini kiriting – bu bo'limni aniq ism va unvonlar bilan to'ldirish uchun qo'shimcha izlanishlarni talab qiladi] asarlari ushbu avvalgi stipendiyaning muhim namunalarini ko'rsatib, Ahmedovning hissalarini baholash uchun muhim zamin yaratadi. Ahmedov ijodi oldidan mavjud tarixshunoslik bahslari va hukmron tafakkur maktablarini tushunish uning o'ziga xosligi va ta'sirini to'g'ri baholash uchun zarur.

Ushbu bo'limda Ahmedov Shayboniylar davrini o'rganishda foydalangan birlamchi va ikkilamchi manbalar tanqidiy ko'rib chiqiladi. Ushbu manbalarni aniqlash va tahlil qilish uning talqinlari asoslarini tushunish va ularning ishonchliligini baholash uchun juda muhimdir.

Baholashda manbalarning haqiqiyliigi, to'liqligi va mumkin bo'lgan noto'g'riligi hamda ularning Ahmedov xulosalariga umumiy ta'siri ko'rib chiqiladi. Muhokama birlamchi manbalar - Shayboniylar davriga tegishli bo'lganlar va keyingi talqin va tahlillar bo'lgan ikkinchi darajali manbalar o'rtasida farqlanadi.

Ahmedovning *“Tarixdan saboqlar”* asari bir qator asosiy manbalarga, jumladan, Shayboniylar davrida yaratilgan zamonaviy yilnomalar, rasmiy hujjatlar va boshqa materiallarga tayangan bo'lsa kerak. Bu manbalar o'sha davrning kundalik hayoti, siyosiy voqealari va madaniy amaliyoti haqida bebaho ma'lumotlar beradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, birlamchi manbalar cheklovlardan xoli emas. Ularga mualliflarning noto'g'ri qarashlari ta'sir qilishi mumkin, vaqt o'tishi bilan yo'qolishi yoki shikastlanishi tufayli to'liq bo'lmasligi yoki voqealarning tanlangan yoki ideallashtirilgan ko'rinishini taqdim etishi mumkin. Masalan, saroy tarixchilari tomonidan yozilgan xronikalar Shayboniylar hukmdorlarining ijobiy tasvirini taqdim etishi mumkin, qarama-qarshi guruhlarining hikoyalari esa tanqidiyroq nuqtai nazarni taklif qilishi mumkin. Ahmedov tomonidan foydalanilgan aniq birlamchi manbalarni batafsil tahlil qilish va ularning ishonchliligi va potentsial tarafkashliklarini tanqidiy baholash uning ishini to'liq baholash uchun zarurdir. Bu kitobning o'zini sinchkovlik bilan o'rganishni va uning manbalarini sanab o'tishi mumkin bo'lgan har qanday arxiv materiallariga kirishni talab qiladi.

Ahmedov birlamchi manbalardan tashqari, shubhasiz, bir qator ikkilamchi manbalarga, jumladan, Shayboniylar davri va O'rta Osiyo tarixiga oid oldingi tarixiy asarlar va ilmiy tadqiqotlarga ham murojaat qilgan. Bu ikkilamchi manbalar Ahmedovga muhim kontekstual ma'lumotlar, asosiy voqealarga turlicha qarashlar va Shayboniylar davrining o'rnatilgan talqinlarini bergan bo'lar edi. Biroq, ikkilamchi manbalar ham o'ziga xos tomonlar va cheklovlarga ega ekanligini tan olish muhimdir. Ahmedov tomonidan ikkinchi darajali manbalarni tanlash va sharhlash uning Shayboniylar davri haqidagi tushunchasi va taqdimotini shakllantirgan bo'lardi. Ushbu ikkilamchi manbalarni aniqlash va tahlil qilish Ahmedovning talqinlariga oldingi ilmiy tadqiqotlar qanday ta'sir qilganini tushunish va uning ishi mavjud talqinlarga qanchalik asoslanayotganini yoki ularga qarshi chiqqanligini baholash uchun juda muhimdir.

Bu bo'limda Ahmedovning *"Tarixdan saboqlar"* asarida Shayboniylar davriga oid asosiy mavzu va talqinlar aniqlanadi va tahlil qilinadi. Unda asosiy voqealar, shaxslar va davrning umumiy ahamiyati haqidagi nuqtai nazariga e'tibor qaratiladi. Tahlil jarayonida uning Shayboniylar istilolari haqidagi talqinlari, ularning siyosiy va harbiy strategiyalari, qo'shni davlatlar bilan aloqalari, Markaziy Osiyoning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy manzarasiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ushbu bo'limda Ahmedovning Shayboniylar sulolasining asosiy siymolariga munosabati va ularning tarix rivojini shakllantirishdagi roli o'rganiladi.

Ahmedovning Shayboniylar siyosiy va harbiy tarixi haqidagi ma'lumotlarida sulolaning hokimiyat tepasiga kelishi, uning O'rta Osiyo bo'ylab kengayishi hamda qo'shni imperiyalar, masalan, Safaviylar va o'zbeklar bilan o'zaro munosabatlariga e'tibor qaratilgan bo'lsa kerak.

Uning asosiy janglar va harbiy kampaniyalarga munosabati ushbu tahlilning muhim jihati bo'ladi. U Shayboniylarning harbiy jasoratiga urg'u berdimi yoki ularning muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizliklariga hissa qo'shgan siyosiy strategiya va ittifoqlarga e'tibor qaratdimi? U sulola ichidagi hokimiyat uchun ichki kurashlar va ularning davlat barqarorligi va samaradorligiga ta'sirini tahlil qildimi? Uning manba bazasi tomonidan qo'llab-quvvatlangan ushbu voqealar haqidagi talqinlari tanqidiy baholanadi.

Ahmedovning ishi Shayboniylar jamiyatining ijtimoiy va iqtisodiy tuzilmalariga bag'ishlangan bo'lib, yer egaligi, soliq, savdo va shaharsozlik kabi masalalarni o'rganadi. Shayboniylar istilolarining dehqonlar va mavjud ijtimoiy ierarxiyalarga ta'sirini tahlil qildimi? U savdo yo'llarining rivojlanishi va Markaziy Osiyoning kengroq mintaqaviy tarmoqlar doirasidagi iqtisodiy integratsiyasini o'rgandimi? Uning Shayboniylar jamiyatining bu jihatlari haqidagi talqinlari o'zi foydalangan manbalar va o'z davridagi ijtimoiy-iqtisodiy nazariyalarni hisobga olgan holda batafsil ko'rib chiqiladi.

Ushbu kichik bo'limda Ahmedovning Shayboniylar davridagi madaniy va intellektual taraqqiyotga munosabati tahlil qilinadi. Shayboniylar hukmdorlarining san'at va ilm-fanga homiyligi haqida gapirganmi? Shayboniylar hukmronligi davrida badiiy uslublar, adabiy an'analar va diniy urf-odatlarining rivojlanishini o'rganganmi? U Shayboniylar jamiyatidagi turli diniy va etnik guruhlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni o'rganganmi? Uning ushbu jihatlar haqidagi talqinlari Markaziy Osiyoning ushbu davrdagi madaniy va intellektual tarixi haqidagi hozirgi ilmiy tushunchalari nuqtai nazaridan baholanadi.

Ushbu bo'limda Ahmedovning *"Tarixdan saboqlar"* asaridagi metodologiyasi va tahliliy yondashuvi tanqidiy baholanadi. Bu uning usullarining kuchli va zaif tomonlarini va ularning xulosalariga ta'sirini baholaydi. Bu uning manba tanqidiga bo'lgan yondashuvini, sharhlash doirasini va tahliliy usullardan foydalanishini o'rganishni o'z ichiga oladi. Tahlil uning metodologiyasi zamonaviy tarixiy ilm-fanga qanchalik mos kelishini ko'rib chiqadi va uning yondashuvi tanqidga ochiq bo'lishi mumkin bo'lgan sohalarni aniqlaydi.

Ushbu kichik bo'limda Ahmedovning tarixiy tadqiqotlarning fundamental jihati bo'lgan manba tanqidiga bo'lgan yondashuviga e'tibor qaratiladi. U o'z manbalarining ishonchligi va potentsial tarafkashliklarini muntazam ravishda baholaganmi? U turli xil hisoblarni taqqoslash va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nomuvofiqliklar yoki qarama-qarshiliklarni aniqlash uchun manbalarni tanqid qilishning o'rnatilgan usullarini qo'llaganmi? U o'z manbalarining cheklovlarini va ularning talqiniga ta'sirini tan oldimi? Uning manba tanqidiga bo'lgan yondashuvini batafsil tahlil qilish uning xulosalarining ishonchligi va asosligini baholash uchun zarurdir.

Ushbu kichik bo'limda Ahmedovning izohli doirasi va tahliliy usullari tahlil qilinadi. U o'z manbalarini sharhlash uchun qiyosiy tahlil, kontekstualizatsiya yoki boshqa tahliliy usullardan foydalanganmi? U Shayboniylar davrini O'rta Osiyo tarixi va uning boshqa mintaqalar bilan aloqalari doirasida kengroq kontekstda joylashtirganmi? U mavjud ilmiy munozaralar bilan shug'ullanib, yangi istiqbollarni taklif qildimi yoki o'rnatilgan talqinlarga qarshi chiqdimi? Uning sharhlovchi doirasi va tahliliy usullarini baholash uning hissalarining o'ziga xosligi va ahamiyatini tushunish uchun juda muhimdir.

Bu bo'limda Ahmedovning "Tarixdan saboqlar" asarining Shayboniylar davriga ta'siri va merosi baholanadi. Unda uning asari boshqa olimlar tomonidan qanday qabul qilingani, uning davrning hozirgi tushunchasiga ta'siri va u duch kelgan har qanday tanqid yoki qiyinchiliklar ko'rib chiqiladi. Buning uchun Ahmedovning ishidan iqtibos keltiradigan yoki unga aloqador bo'lgan keyingi ilmiy tadqiqotlarni o'rganish, uning talqinlari kengroq ilmiy suhbatga qanday qo'shilganligini tahlil qilish va uning ishi yangi tadqiqotlar bilan e'tiroz bildirilgan yoki o'rnini bosgan sohalarni aniqlashni talab qiladi.

Ushbu kichik bo'limda Ahmedov ijodiga oid ilmiy sharhlar va tanqidlar ko'rib chiqiladi.

Ushbu tanqidiy baholarni aniqlash va tahlil qilish uning kitobini qabul qilishni tushunish va uning talqini e'tiroz bildirilgan yoki etishmayotgan sohalarni aniqlash uchun juda muhimdir.

Ushbu tahlil keyingi tadqiqotlar asosida uning talqinlarining kuchli va zaif tomonlarini ko'rib chiqadi.

Ushbu kichik bo'limda Ahmedovning "Tarixdan saboqlar" asari Shayboniylar davri bo'yicha keyingi tadqiqotlarga qanday ta'sir qilgani o'rganiladi. Uning ishi bu sohada faoliyat yuritayotgan olimlar uchun standart asosga aylanganmi? Boshqa olimlar uning talqinlariga asoslanishganmi yoki uning xulosalariga qarshi chiqishganmi? Ahmedov ishiga asoslangan yoki unga bog'liq bo'lgan keyingi stipendiyalarni aniqlash va tahlil qilish uning doimiy ta'siri va ta'sirini baholash uchun juda muhimdir.

Ushbu bo'limda maqolaning asosiy xulosalari umumlashtiriladi va Ahmedovning Shayboniylar davrini o'rganishga qo'shgan hissasiga umumiy baho beriladi. Bu uning ishining doimiy ahamiyatini ta'kidlaydi, har qanday cheklovlar yoki zaif tomonlarni aniqlaydi va qo'shimcha tadqiqotlar zarur bo'lgan sohalarni taklif qiladi. Xulosa Ahmedov ijodini tarixiy va intellektual kontekstda ko'rib chiqish, uning kuchli va cheklangan tomonlarini tan olish muhimligini ta'kidlaydi. U Shayboniylar davriga oid tadqiqotlarni davom ettirishning ahamiyati va Markaziy Osiyo tarixidagi ushbu murakkab va muhim davrni tushunishga tanqidiy va nozik yondashuv zarurligini ta'kidlaydi.

REFERENCES

1. Srojeva, G. (2025). MIRZO MUHAMMAD HAYDARNING "TARIXI RASHIDIY" ASARIDA O'RTA OSIYO TARIXINI O'RGANISHDA MUHIM MANBA SIFATIDA. *Modern Science and Research*, 4(1), 531-539.
2. Haqqulov, M. Y. O. G. L. (2022). Markaziy Osiyoda ilk diplomatik munosabatlar tarixi. *Science and Education*, 3(10), 385-389.
3. Srojeva, G., & Ormonova, M. (2025). BUXORO SHAHRIDAGI ARK QO'RG'ONI, SITORAI MOHI XOSA, XO'JA SAROY ME'MORIY YODGORLIKLARI. *Modern Science and Research*, 4(1), 533-544.
4. Yunusovich, H. M. (2024). Experiences Related to the Fine Fiber Cotton of Uzbekistan during the Years of Soviet Authority. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 129-132.
5. Yunusovich, H. M. (2024). The Formation, Development and Role of the High Seljuk Empire Founded by the Turkic Peoples in the Islamic World. *Miasto Przyszłości*, 53, 956-959.

6. Haqulov, M. (2024). O 'RTA OSIYO XALQLARINING OZODLIK ORZUSI BO'LGAN "TURKISTON MUXTORIYATI". *Modern Science and Research*, 3(12), 609-613.
7. Gulyamov, A. A. (2024). JAMIYATIMIZNING IJTIMOIIY-IQTISODIY, MA'NAVIY-MADANIY SOHALARIDA OILANING ROLI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 36(2), 149-153.
8. Azizovich, G. A. (2024). Trade Relations of Population in Bukhara Emirate, Shariah Rules and Regulations in Commercial Affairs, Partnership Relations. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 189-194.
9. Azizovich, G. A. (2024). Family-Marriage and Inheritance Relations of the Population in the Bukhara Emirate. *Miasto Przyszłości*, 53, 964-969.
10. Gulyamov, A. (2024). BUXORO MUZEYNING TASHKIL TOPISHI TARIXI. *Modern Science and Research*, 3(12), 659-667.
11. Vahobovna, S. G. (2021). Khoja Abdulkhaliq Ghijduvani And Its Method. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 2(10), 39-40.
12. Srojeva, G. (2024). Solutions, Results And Problems Of Reforms In The Field Of Education. *Modern Science and Research*, 3(1), 782-788.
13. Srojeva, G. (2023). Lower Zarafshan Oasis Tourism Opportunities. *Modern Science and Research*, 2(10), 199-204.
14. Srojeva, G. (2024). EFFECTIVE FORMS OF SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION AND EDUCATIONAL WORK IN A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION. *Modern Science and Research*, 3(2), 247-253.
15. Srojeva, G. (2024). Strengthening The Material And Technical Base Of Preschool Education And Training Institutions. *Modern Science and Research*, 3(2), 673-681.
16. Srojeva, G. (2024). The Canadian Economy During The Global Economic Crisis. *Modern Science and Research*, 3(2), 57-63.
17. Srojeva, G. (2024). International Cooperation In The Field Of Education. *Modern Science and Research*, 3(2), 1041-1050.
18. Vahobovna, S. G. (2023). Quyi Zarafshon Vohasi Turizm Imkoniyatlari.
19. Srojeva, G. (2024). Attention Paid To Preschool Educational Institutions In New Uzbekistan. *Modern Science and Research*, 3(2), 258-266.
20. Srojeva, G. (2023). Continuity In Education-Chief Mezon. *Modern Science and Research*, 2(12), 834-839.
21. Gulbahor, S. (2023). Continuity In Education-Chief Mezon. *Modern Science and Research*, 2, 834-839.

22. Vahobovna, S. G. (2024). Canada during the world economic crisis of 1929-1933. *Ta'Lim Va Rivojlanish Tahlili Onlayn Ilmiy Jurnali*, 4(4), 48-54.
23. Vahobovna, S. G. (2024). Role of Preschool Educational Institutions in Education of a Perfect Person. *European Journal Of Innovation In Nonformal Education*, 4(3), 208-214.
24. Srojeva, G. (2024). 1929-1932-YILLARDAGI JAHON IQTISODIY INQIROZI DAVRIDA YAPONIYA. *Nrj*, 1(2), 118-128.
25. Vahobovna, S. G. (2024). XX ASR BOSHLARIDA XITONING YAPON AGRESSIVASIGA QARSHI KURASHI. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 4(5), 264-273.
26. Vahobovna, S. G. (2024). XX ASR BOSHLARIDA XITONING YAPON AGRESSIVASIGA QARSHI KURASHI. *International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING*, 5(2), 723-728.
27. Vahobovna, S. G. (2024). YANGI O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TA'LIM-TARBIYA MUASSASALARIGA QARATILAYATGAN E'TIBOR.
28. Vahobovna, S. G. (2024). JAHON IQTISODIY INQIROZI DAVRIDA KANADA IQTISODIYOTI.
29. Srojeva, G. (2024). TA'LIM SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK.
30. Vahobovna, S. G. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM-TARBIYA MUASSASALARI MODDIY TEXNIKA BAZASINI MUSTAHKAMLASH.
31. Vahobovna, S. G. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASIDA MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYA VA MA'RIFIY ISHLARNING SAMARALI SHAKLLARI.
32. Vahobovna, S. G. (2023). TA'LIMDA UZVIYLIK-BOSH ME'ZON.
33. Srojeva, G. (2024). SHAYBONIYLAR SULOLASI DAVRIDA BUXORO XONLIGIDA IQTISODIY O'ZGARISHLAR VA IQTISODIYOTDA XALQARO MUNOSABATLAR. *Modern Science and Research*, 3(12), 895-903.
34. Vahobovna, S. G. (2024). Formation of the Uzbek Nation and Shaibani State in Abulkhairkhan's Dashti Kipchak. *Miasto Przyszłości*, 53, 1218-1219.
35. Srojeva, G. (2024). XX-ASRNING 30-YILLARIDA OSIYO MAMLAKATLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
36. Vahobovna, S. G. (2024). XX-ASRNING 30-YILLARIDA OSIYO MAMLAKATLARI.
37. Vahobovna, S. G. (2024). TALIM SOHASIDAGI ISLOHATLAR ECHIMI, NATIJALARI VA MUAMMOLARI.
38. Vahobovna, S. G. (2024). O'zbekiston Olimlari Inson Falsafasi Haqidagi Qarashlari. *Journal of Innovation in Volume*, 2(8).

39. Vahobovna, S. G. (2024). O'zbekiston Olimlaring Inson Falsafasi Haqidagi Qarashlari. *Journal of Innovation in Volume*, 2(8).
40. Toshpo'latova, S. (2024). TARIX FANINI O'QITISHDA SAMARALI METODLAR. *Modern Science and Research*, 3(11), 774-782.
41. Тошполатова, III. (2024). THE PRESENT IRANIANS. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 453-462.
42. Toshpo'latova, S. (2024). BUXORODAGI SAROYLAR. *Modern Science and Research*, 3(5), 522-529.
43. Toshpo'latova, S., & Xudoyqulov, S. (2024). History And Ethnology Of Olot District. *Modern Science And Research*, 3(5), 148-151.
44. Toshpo'latova, S., & Jo'rayeva, M. (2024). HISTORY AND ARCHITECTURAL MONUMENTS OF JONDOR DISTRICT. *Modern Science and Research*, 3(2), 447-450.
45. Sayfutdinov F., & Sharipov D. (2025). CENTRAL ASIAN INTEGRATION: HISTORICAL DEVELOPMENT AND PROSPECTS. *Journal of Universal Science Research*, 3(1(Special issue), 300–304. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/universal-scientific-research/article/view/65623>
46. Ilniyazovich, S. F. (2023). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TARIX FANINI O'QITISHDAGI AHAMIYATI.
47. Ilniyoz o'g'li, S. F. (2023). ETNOGRAFIK TADQIQOTLARDA QORAQALPOQ XALQINING YORITILISHI.
48. Ilniyazovich, S. F. (2024). The Formation of Preliminary Knowledge about the People of Karakalpak. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(3), 149-155.
49. Sayfutdinov, F. (2024). BUXORO AMIRLIGINING QURILISH TARIXI: MADANIY VA ARXITEKTURA TARAQQIYOTI MEROSI. *Modern Science and Research*, 3(12), 852-858.
50. Sayfutdinov Feruz Ilniyoz o'g'li. (2023). XX ASR 2-YARMI XXI ASR BOSHLARI ZARAFSHON VOHASIDA ETNOSLARARO MUNOSABATLAR. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(9), 1–5. Retrieved from <https://sciencebox.uz/index.php/ajed/article/view/7941>
51. Sayfutdinov F. (2024). ILLUMINATION OF THE SPIRITUAL LIFE OF THE KARAKALPAK PEOPLE IN RESEARCH. *Journal of Universal Science Research*, 2(5), 441–452. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/universal-scientific-research/article/view/34891>

52. Sayfutdinov F. (2024). MANG'IT AMIRLARI DAVRIDA BUXORO AMIRLIGI ME'MORCHILIK SOHASI RIVOJI. *Modern Science and Research*, 3(10), 620–629. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/45335>
53. Ilniyazovich, S. F. (2024). Historiography of Various Expeditions and their Results in the Regions Inhabited by Karakalpaks in the First Half of the 20th Century. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 159-165.
54. Sayfutdinov Feruz Ilniyoz o'g'li. (2023). XIX ASRDA XONLIKLARNING O'ZARO SAVDO MUNOSABATLARI. *JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING*, 2(8), 111–114. Retrieved from <http://jsrt.innovascience.uz/index.php/jsrt/article/view/284>
55. Sayfutdinov, F. (2023). ILLUMINATION OF KARAKALPAK PEOPLE IN ETHNOGRAPHIC STUDIES. *Modern Science and Research*, 2(12), 910–917. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/27281>
56. Sayfutdinov, F. (2024). HISTORIOGRAPHY OF INFORMATION ABOUT THE POPULATION OF THE ZARAFSHAN OASIS. (20TH CENTURY). *Modern Science and Research*, 3(2), 911–914. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/29503>
57. Sayfutdinov F. (2024). ETHNIC COMPOSITION OF THE ZARAFSHAN OASIS (2ND HALF OF THE 20TH CENTURY). *Modern Science and Research*, 3(1), 577–581. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28335>
58. Sayfutdinov Feruz Ilniyozovich, (2023). LAND OWNERSHIP RELATIONS BASED ON THE NATIONAL ECONOMY OF KARAKALPAK. *International Journal Of Literature And Languages*, 3(11), 20–27. <https://doi.org/10.37547/ijll/Volume03Issue11-04>